

Soubor metodických a výukových materiálů pro interkulturní práci

Autoři materiálů:

Petra Holubářová
Kateřina Košťálová
Kristýna Šejnohová
Karin Kapounová
Lan Huong Tran
Viktoriia Valeeva
Anh Nguyenová

Materiály vznikly v rámci projektu MŠMT Vzdělávání – „Podpora pedagogických pracovníků v InBázi 2018“. Cílem bylo vytvořit ucelený metodický materiál, který bude obsahovat postupy a náměty činností s dětmi v MŠ a ZŠ. Texty jsou určeny pro pedagogické pracovníky, kteří se mohou inspirovat principy a cíli práce s dětmi s OMJ v rámci organizace InBáze, z.s.. Aktivitu lze realizovat s jakoukoli dětskou skupinou, např. v rámci průřezového tématu Multikulturní výchova.

Materiály představují jednak práci s mladšími dětmi v rámci volnočasových aktivit organizace, tak práci v rámci spolupráce s mateřskými školami v Praze, pro které InBáze, z.s. realizovala multikulturní akce.

1. Metodický materiál

Práce s dětmi (5 -11 let) v rámci volnočasových aktivit v InBázi, z.s.

Úvod

V roce 2012 InBáze otevřela výtvarný Ateliér MOZAIKA v prostorách ateliéru v Belgické ulici. Od té doby se volnočasové aktivity pro děti a mládež postupně rozvíjely a každý vedoucí lektor jim dával svůj osobitý charakter. Cíl však zůstává stejný, nabídnout pomoc a bezpečné, otevřené prostředí primárně pro děti cizinců a nabídnout jim různorodé volnočasové vyžití a podporu.

Hlavní smysl atelieru spočívá zejména v nabídce společné volnočasové aktivity v chráněném prostředí a v individuálním přístupu ke každému dítěti. Program čerpá inspiraci zejména v arteterapeutických a artefietických postupech a technikách, které respektují dětský vývoj a jeho specifické potřeby. Zároveň respektuje a reflektuje kulturní, rasovou i náboženskou odlišnost a dává možnost dětem vyjádřit svobodně jejich pocity a zážitky a společně je reflektovat. Jednotlivá setkání probíhají formou tematických bloků, které se vztahují k celoročnímu tématu.

Organizace InBáze, z.s. realizuje v současné době programy pro děti a mládež ve věku 5 - 18 let. Programy jsou rozdělené pro mladší děti (5 - 11 let) a starší děti a mládež (11 - 18 let), a to z důvodu jiných zájmů těchto věkových skupin. Hlavním cíl programů je však stejný, a to vytvořit přátelské místo pro vzájemné setkávání dětí s odlišným kulturním zázemím. Všechna setkání jsou tak založena na vzájemné toleranci a vstřícném přístupu k dětem a jejich potřebám.

V roce 2018 jsme v rámci volnočasových aktivit nabízeli pravidelná setkávání během týdne (pro mladší děti Interkulturní kluby a výtvarný ateliér; pro starší děti ClubIn a Clubovnu) během školního roku. Dále jsme pořádali jednorázové akce a workshopy, či jednodenní výlety (během těchto aktivit nabízíme různé sportovní, tvořivé workshopy, aktivity během festivalu RefuFest či oslavy tradičních svátků jako jsou Velikonoce, Masopust, Mikuláš apod.). Na jaře a na podzim jsme pořádali víkendové pobyty mimo Prahu a během letních prázdnin příměstské tábory.

Kdo jsou naši klienti? Převážně děti cizinců, ale také jejich čeští kamarádi. Programy obecně nabízíme všem potřebným dětem a mládeži. Vyhledávají nás proto zejména rodiče a děti s OMJ¹, kteří jsou v ČR krátce nebo dokonce nově příchozí, nebo tu žijí déle, ale potřebují klidnější prostředí, kde není překážkou slabší znalost českého jazyka. Velmi často k nám přichází děti, které buď mají špatné zkušenosti s jinými kolektivy, nebo neznají volnočasovou nabídku různých kroužků, či jim brání jazyková bariéra. Možná proto jsou tyto zmíněné důvody zároveň příčinou, proč k nám tolik dětí Čechů nechodí.

Naším hlavním cílem na všech aktivitách je vytvořit bezpečné prostředí, kde se bude každé dítě cítit přijímáno a vítáno. V rámci volnočasových aktivit je důležitá také individuální podpora každého dítěte s ohledem na jeho zájmy a talenty. Druhotně se věnujeme podpoře českého jazyka. Cílem naší práce je, pakliže je dítě stabilizované a připravené se zapojit do normálních komerčních volnočasových aktivit (např. v DDM, ZUŠ), abychom jej předali dál do dalších institucí. S hledáním kroužků, jako pomoc a podpora rodinám, ale také jako podpora pro tým lektorů pracujících s dětmi funguje v InBázi, z.s. sociální pracovník pro rodiny s dětmi. Dále nabízíme služby dětského psychologa, který rovněž slouží jako profesionální podpora lektorům. Díky této spolupráci těchto několika odborníků je péče o dítěte a celou rodinu mnohem efektivnější a profesionálnější.

Tento metodický materiál přináší témata a náměty činností, které realizujeme v rámci programů pro mladší děti (věková kategorie 5 - 11 let). Obsah je členěn na 4 části podle čtyř ročních období. Každá část obsahuje soubor témat pro tvoření a her, se kterými lze pracovat a slovníček pojmů, ze kterého lze vyjít.

---

¹ Zkratka pro označení dětí a mládeže s odlišným mateřským jazykem

→ *Principy práce s cílovou skupinou dětí s OMJ v rámci programů InBáze, z.s.*

- mluvíme česky, ale jsme citliví a vnímaví k limitům druhých
- pokud si nerozumíme, řekneme si to, vysvětlíme jinak
- mluvíme srozumitelně, pomaleji a jednodušeji
- děti mají možnost vyjádřit se i ve svém jazyce, pokud neznají český výraz (pomůžeme s překladem, pokud se jedná o jazyk, jakým lektorůvi hovoří, často si také děti samy navzájem a naprosto přirozeně pomáhají - překládají, dovysvětlují - buduje se tím spolupráce, důvěra, vazba...)
- respektujeme se - každý má možnost se vyjádřit v rámci svých možností, neurážíme se, nepovyšujeme, neposmíváme se, nehodnotíme se
- pracujeme s podpůrným vizuálním materiálem - kartičkami, vytištěnými ilustračními obrázky, obrázkovým slovníčkem, s dětskými knížkami apod.
- pracujeme pravidelně se závěrečnou reflexí a zpětnou vazbou - děti mají možnost vyjádřit se k tomu, co vytvořily, jak se jim pracovalo, co se jim dařilo nebo naopak, co bylo těžké apod. Tato část je pro děti velmi důležitá - lektor by měl být zvláště v této části citlivý a vnímavý, měl by dávat prostor všem, klást návodné otázky tak, aby každý měl možnost v rámci svých možností promluvit a sdílet.

→ *Cíle programů pro mladší děti*

- Zažít bezpečné prostředí, možnost se svobodně projevit, nebát se.
- Umět fungovat ve skupině (spolupráce, konstruktivní komunikace, řešení konfliktů, umět naslouchat).
- Rozvíjení kreativity a fantazie.
- Rozvíjení jazykových znalostí.
- Seznamování se s českými reáliemi, příběhy, tradicemi a zvyky.
- Individuální podpora jednotlivce v rámci jeho potřeb.

Jaro

Témata k tvoření

Probouzení přírody na jaře

- kreslení /modelování zvířat a jejich mláďat - ideální je seznámit děti s tematickými knihami a pojmenování
- malba stromu, kterou děti doplní květy z krepového nebo barevného papíru - mohou malovat stromy nebo květiny podle vlastní fantazie
- co vyroste ze semínka - dětem dáme “kouzelnou fazoli” nebo náhodné semínko a děti tvoří vlastní květinu/ rostlinu, která jim vyroste. Při společném sdílení se ptáme, jak se rostliny jmenují, jak jsou velké, kde rostou - starší děti mohou vytvořit i encyklopedické popisky.

Svátky a tradice

- Den Matek
  - s dětmi lze vyrábět originální přání či dárečky pro maminky nebo rodinné příslušníky

- portrét maminky - povídáme si, co je to portrét, dětem můžeme ukázat portréty slavných malířů. Děti si na čtvrtku vytvoří barevný rám (např. barevnou páskou) a kreslí pastelem / malují portrét svojí maminky. Na závěr si můžeme udělat ze všech portrétů malou galerii. Děti sdílí, jaké

má maminka vlastností, jaká je...

- téma rodina - kdo tvoří moji rodinu, co pro mne znamená domov - co to je, kdo tam je, kde to je (např. pomocí koláže/výstřižky z novin a časopisů vytvořit můj vysněný dům/pokoj)
- Velikonoce
  - povídání o původu svátku, s ním spojené tradice a zvyky - pletení pomlázek, pečení mazanců a božích milostí, pomlázka v ČR, porovnání s tradicemi v jiných zemích (Easter, Pascha) - znají děti nějaké jiné zvyky? Jak se slaví v jiných zemích? Co je společné a co máme jinak?
  - zdobení kraslic (tradiční malování vajec pomocí různých technik, barvení polystyrenových vajec mramorovacími barvami atd.)
  - pletení pomlázek a věnečků (kluci / holky), zdobení krepovým papírem, květinami, stuhami

- Apríl - vytvoř komix, který obsahuje tvůj oblíbený vtip - jaké vtipy znáte?
- Pálení čarodějnic a první Máj
  - povídání o tradicích a zvycích (pálení ohňů, stavění májky)
  - výroba čarodějnice z přírodnin nebo papírového kartonu a látek
  - návštěva veřejné akce nebo vlastní táborák s opékáním buřtů

- Vítání jara, Morana - vynášení smrti - tvoření Morany z přírodnin. Aktivita je ideální na výlet nebo při pobytu venku v přírodě.
- Den dětí
  - lze zařadit různé aktivity s reflexí - téma práv dětí, aktivity na rozvoj sebereflexe - pochválit se za to, co umím/najít hezké vlastnosti, které mám
  - obkreslování postavy na velký formát papíru - dokreslení toho, jak

vypadám, nebo jak bych chtěl vypadat, až vyrostu.

Hry

Uvnitř

- Místa si vymění
  - do kruhu je uspořádáno o jednu židli méně, než jaký je počet účastníků hry
  - jeden tudíž stojí uprostřed a začne větou: *Místa si vymění ti, kteří stejně jako já...* (a doplní za sebe, co platí pro jeho oblast zájmů/co má nebo nemá rád apod.
  - např: kdo jako já miluje špagety, nikdy nebyl na Slovensku atd.)
  - poté se všichni, kteří s výrokem za sebe souhlasí, musí zvednout a posadit se na jinou židli, než doteď seděli + cílem člověka uprostřed je si sednout na volnou židli
  - tím zbyde další jeden hráč, na kterého žádá židle nezbyde, proto opět řekne větu: *Místa si vymění ti, kteří stejně jako já...* (ideálně ať se všichni prostřídají)
- Zvířecí pexeso se zvuky
  - děti si vylosují obrázky zvířat a jejich mláďat (každý má jen jednu kartičku, ujistíme se, že dítě vylosované zvíře zná, i jaký zvuk zvíře vydává)
  - nyní mají za úkol se podle zvířecích zvuků mezi ostatními dětmi najít a spojit se do dvojice (dospělé zvíře + mláďě)
- Živé zvířecí pexeso - dá se hrát v počtu alespoň 10 dětí
  - vybrané dvě či více dětí, podle celkového počtu (= hráčů) jdou za dveře
  - ostatní děti vytvoří "pexesové" dvojice a dopředu si určí společný zvířecí pohyb nebo zvuk

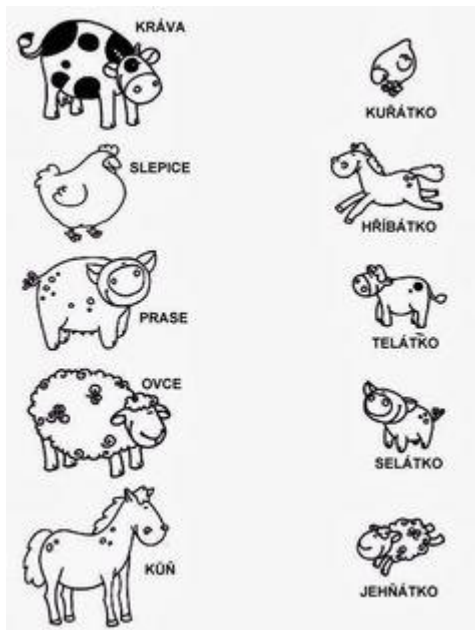
- potom se promíchají s ostatními a hráči a vytvoří “pexesové pole”
- hráči se vrátí zpět do místnosti a mají možnost vždy vyzvat dva hráče, aby předvedli svoje zvíře
- cílem je najít správnou dvojici a kdo uhodl víc dvojic, vyhrává
- hráči se střídají jako v pexesu, kdy úspěšný hráč má možnost vyzvat ještě další dvojici
- Pantomima zvířat
  - děti předvádí zvířata podle typické chůze, stavby těla, nebo i podle zvuků, ostatní hádají a střídají se v předvádění

Venku

- Pozorování přírody - přichází jaro (vhodné mít s sebou např. lupy do dvojic). Děti mohou pozorovat klíčící rostliny, první živočichy, stromy a keře... Možné spojit s ekologickou výchovou - jak se správně chováme v lese, v přírodě, třídění odpadu atd.
- Práce s jarním “deníkem” - používáme, pokud máme možnost výletu do přírody, nebo v rámci víkendového pobytu. Ukázka deníku v příloze.
- Skákací panák - pomocí kladíků nebo kříd si namalujte/vyznačte na rovném povrchu skákacího panáka.

→ Slovní okruhy

- Tradice a zvyky: kraslice, pomlázka, mazanec, apríl, májka, čarodějnice
- Jaro v přírodě: zvířata a jejich mláďata, rostliny, květiny, počasí na jaře
- Rodina - členové rodiny, vlastnosti, popis vzhledu - dlouhé/krátké vlasy, barva očí, vysoký/malý...

2

3

² Obrázek zdroj: <https://cz.pinterest.com/pin/419468152771189968/?lp=true>

³ Obrázek zdroj: <https://cz.pinterest.com/pin/346917977526159889/?lp=true>

Léto

Témata

Hudební nástroje

- z PET lahví nebo krabiček se dají vytvořit různá chřestidla, bubínky, z větších krabic a gumiček si děti mohou vytvořit strunné nástroje, z papírových rolí mohou vyrobit dešťové hole, které se dají krásně ozdobit barevnými nebo samolepicími papíry.

Živočichové a rostliny

- domácí, exotické - máte doma nějaké zvířátko? Vhodné spojit s návštěvou ZOO, botanické zahrady nebo např. stanice přírodovědců v okolí.
- práce s barevným papírem, stříhání/trhání, lepení na téma moje oblíbené zvíře. Děti zjišťují, zda se s někým shodují, co ještě mají společného.

Město

- práce s mapou - jak se značí voda, silnice, kostel... Umíte dojít podle mapy na vyznačené místo? Děti mohou samy nebo ve skupinách nakreslit mapu svého

vysněného ostrova. Sdílení jednotlivých map, porovnávání, povídání o tom, kde by se nám líbilo žít.

- prostorová tvorba z papírových krabiček, kartonů, ruliček od toaletního papíru, barevných papírů. Děti mohou pracovat samostatně, nebo ve dvojici a na závěr společně umístí svoje stavby tak, aby společně vytvořily město. V reflexi společně sdílí, co kdo vytvořil, kde by kdo chtěl žít a proč, kde by se mu líbilo nebo naopak nelíbilo. Možnost použít i přírodniny jako přírodu.
- Pohled z prázdnin - kreslení pohlednice z místa, kde nám o prázdninách bylo dobře, nebo kam bychom se chtěli podívat. Můžeme pomoci napsat adresu a vzkaz a jít společně na poštu a pohledy poslat.

Doprava

- druhy dopravy (ve městě, mezi zeměmi), dopravní značky, bezpečnost.
- Lze navštívit veřejné dopravní hřiště nebo vytvořit pracovní list na procházku po okolí (Barva značek, které něco zakazují? Nejvíce jsme viděli jakou značku? (kolikrát jsme ji napočítali) Co ta značka znamená?) Jak se chováme na přechodu?

⁴ Obrázek zdroj: <https://sabrulovagabriela.wordpress.com/category/hudebni-nastroje/>

⁵ Obrázek zdroj: <http://www.napadyproanicku.cz/pracovni-listy-a-sablony/pracovni-listy/739-obrazky-zvirat-ze-sveta-a-mapa-k-tomu>

Hry

Venku

- závody - kdo obejde dráhu se lžící v puse (na lžici je ping-pongový míček), pakliže míček spadne, doběhnout pro něj a pokračovat dál v trase
- skákání přes švihadlo, vybíjená, frisbee, fotbal, volejbal
- podbíhání lana (jednotlivci či dvojice a skupiny)
- vodní bitva (s balónky s vodou či s injek. stříkačkami)
- hry v lese a na louce - různé úkoly, hádanky, běhačky, týmové hry (náměty na hry: různé sborníky her⁶ a aktivit - např. od PŠL⁷, nebo webový portál hranostaj⁸)
- šipkovaná
  - skupina se rozdělí na dva týmy
  - první tým vyrazí jako první a musí vyznačit cestu, po které se za ním vydá druhý tým, cestu značí klacíky, kamínky, křídami...
  - během cesty lze připravit několik úkolů pro druhou skupinu (úkoly ať vymýšlí děti společně s ohledem na kamarády ve druhé skupině - např.: každý udělejte 5 dřepů, křížovka, hádanka, zazpívejte zde písničku..)
  - po časové odmlce vyrazí druhá skupina a jde po vyznačené trase, plní úkoly až dojde první skupinu
  - skupiny se obmění a nyní druhá skupina vyrazí napřed, aby vyznačila další část trasy skupině první a připravila úkoly

Uvnitř

- Země město
  - vytvoří se skupiny zhruba stejně velké (např. 3 po 4 - 5 hráčích)
  - každá skupina dostane velký arch papíru a nahoru si nadepíše za sebe: země, město, jméno, zvíře, věc
  - jeden hráč z prvního týmu řekne A a v duchu začne vyjmenovávat abecedu, z druhého týmu druhý hráč po chvíli řekne stop - první hráč vysloví nahlas to písmeno abecedy, u kterého byl zastaven

---

⁶ např.: Neumann, Hermochová - Hry do kapsy

⁷ PŠL = Prázdninová škola lipnice

⁸ www.hranostaj.cz - soubor skautských her

- nyní týmy soutěží proti sobě, kdo nejrychleji napíše od stejného písmene všech pět slov - zvolá opět stop a ostatní musí přestat pracovat

- každé kolo se boduje, pakliže na písmeno není napsáno žádné slovo: 0 bodů, pokud stejné slovo má i jiný tým, počítá se slovo za 5 bodů a pokud se slovo neopakuje, tzn. slovo od písmene použil jen jeden tým - je hodnoceno 10 body; nakonec se sečtou body ze všech pěti kolonek

- takto se může jet několik kol a na úplném konci se sčítá celkové bodové skóre

- Tvoření s přírodninami - nasbírejte si během procházky listy, květiny, kůru, kamínky a další přírodní materiál, na který lze malovat, nebo se kterým lze tvořit.

→ Slovní okruhy

- Hudební nástroje: flétna, buben, kytara, rumba koule, klavír, chrastítka, kastaněty, housle, basa, hoboje, klarinet, lesní roh atd.
- Město a vesnice: dům, statek, obchod, radnice, nádraží, škola, muzeum, kostel, divadlo, kino, bazén, knihovna, sportoviště atd.
- Příroda a krajina - les, louka, rybník, pole, hory, step, poušť, jeskyně, propast
- Pohled z prázdnin: pohled, dopis, adresa, razítko, pošta, hrad, zámek, rozhledna
- Sporty, volnočasové aktivity: plavání, běhání, houbaření, jízda na kole, malování, tvoření, výlety a turistika
- dopravní prostředky - auto, autobus, vlak, tramvaj, metro, kolo, koloběžka, letadlo, loď, vrtulník, motorka

Podzim

Témata

Podzimní příroda

- Povídáme si s dětmi o tom, jak se mění barvy stromů, můžeme si přečíst na toto téma pohádku, nebo se jít podívat do přírody všimnout si barev. Děti pak malují podzimní stromy, mohou použít např. nasbírané listy k obtiskávání.

- Tvoření v parku nebo v přírodě z nalezených přírodnin - děti samy nebo ve skupinkách tvoří z nalezených listů, klacíků, šišek apod., pomůže, když si “obraz” ohraničí rámem z klacíků nebo provázku. Na této aktivitě se projevuje schopnost se domluvit, na závěr reflektujeme společně, co kdo vytvořil za “obraz”, ale také, jak se dětem spolupracovalo.

- Nalezené přírodniny můžeme také použít jako tiskátka, spojovat je do různých tvarů anebo zkusit klasická zvířátka z kaštanů.

- Malované listy - všímáme si toho, jaké tvary mají jednotlivé listy, jaké barvy jsou podzimní - (teplé x studené barvy). Pokud máme možnost, můžeme sbírat plody a listy, vylisovat si některé a “zahrát si na podzim” a některé listy pomalovat barvami podle své fantazie. Nakonce najdeme strom v parku nebo větev a všechny listy připevníme (nitkou nebo napíchneme) na větývky a vytvoříme tak “společný podzimní strom”. Reflektujeme, jak se nám tvořilo, jak se nám líbí společný rozmanitý strom, jak by se mohl jmenovat apod.
- Frotáže - v přírodě sbíráme “otisky” listů, kůry, kořenů, kamenů apod. přenesením struktury patelem nebo křídou na papír. Poté s dětmi sdílíme, jaké zajímavé otisky našly a můžeme s nimi dále pracovat např. stříháním a lepením na jiný papír - např. můžeme vytvořit společný strom.

Draci

- Výroba létajících draků - klasická výroba draků z papíru anebo jednodušší “recyklovaná verze” z igelitových tašek a sáčků. Děti si pomalují permanentními fixami slabé igelitové pytlíky, mohou je ozdobit krepovým papírem nebo stužkami. Za uši pytlíku pak připevníme provázky a “draci” za dětmi krásně létají.

- Malí draci - z papíru a přírodnin děti vytváří malé draky, zdobí je a na závěr si povídáme o tom, kdyby byly drakem, kam by se proletěly

Zvířata se připravují na zimu

- Povídání o tom, kam zvířata chodí spát, kdo si dělá hnízdo, kdo noru, jací ptáci zůstávají a kteří odlétají. Děti si pak vyberou jedno zvíře, kterému udělá domeček na zimu. Dobře se dětem tvoří v přírodě, ale můžeme pracovat i s nasbíranými přírodninami uvnitř.

- Jak to vypadá pod zemí - jak vypadají nory a chodbičky zvířat. S dětmi si ukazujeme různé knihy na toto téma (např. *Hravouka, Co se skrývá pod zemí* apod.), děti pak dostanou velký papír a provázek, který nabarví barvou, položí na přepůlený papír, přitisknou a následně postupně vytahují ven. Vznikne tak zrcadlový otisk se zajímavou strukturou čar a skvrn. Děti pak zabydlují chodbičky zvířaty nebo rostlinami. Na závěr sdílí, co kdo vytvořil, jak se mu pracovalo, hledáme, zda by se daly obrázky spojit do jednoho velkého podzemního obrázku.

Svátky a tradice (u nás a ve světě):

- Dušičky a svátky mrtvých ve světě (Halloween, Día de los muertos) - citlivé téma, ale dá se pojmout jako vzpomínání na ty, co mezi námi nejsou, nebo po kom se nám stýská. Namalovat něco, co by takového člověka/zvíře potěšilo. V případě Halloweenu se dá toto téma pojmou odlehčeněji, tvořit na téma strašidel, pavouků, tvořit s dýněmi apod.
- Sv. Martin jezdí na bílém koni - povídání nebo čtení legendy o sv. Martinovi, kreslení na toto téma, např. s využitím jen bílé pastelky na barevném papíře, nebo zmizíku do modrého inkoustu. Přiblížení i dalších tradic - např. svatomartinská husa, nebo pečení martinských rohlíčků.
- Sv. Václav jako patron české země, legenda o sv. Václavovi a její výtvarné zpracování např. formou komiksu.
- Sv. Barbora a barborky- procházka do přírody za třešňovými větvičkami, nebo zdobení jiných větvíček barevnými kvítky z papíru.
- Sv. Mikuláš - vysvětlení tradice, legenda o sv. Mikuláši. Proč chodí s andělem a čertem. Kreslení čertů uhlíky nebo černými uhly, "Kdybys byl čertem, jak bys vypadal? Jaké bys měl vlastnosti? Jak by ses jmenoval?"
- Sv. Lucie - povídání o sv. Lucii, nebo Luckách, které dřív chodily po vesnicích. S dětmi můžeme vyrobit svíčky nebo lucerničky (např. malováním nebo lepením barevných papírů na sklenice).

Hry

Uvnitř

Seznamovací hry pro nový kolektiv

- Kdo jsem

si

- děti se navzájem představují - mohou sdělit co je baví (koníčky), zda mají sourozence či domácí zvířátko a další věci, které chtějí o sobě říct

- lze pomoci obrázky - připravíme na zem velké množství různých obrázků, které

děti mohou vybrat pro popis, co je baví, co mají rády

- Bang! (na jména)

- děti stojí v kruhu a uprostřed stojí jeden, který si vybere jednoho hráče v kruhu a na něj prsty "vystřelí" a řekne bang!

- ten, na koho se vystřelí si musí co nejrychleji dřepnout na bobek

- nyní nastává souboj jmen sousedů toho, co je nyní na bobku - mezi těmi hráči, mezi nimiž je díra

- kdo první z těchto dvou řekne jméno toho druhého, vyhrává

- lze udělat vypadávací formu - kdo nestihne nebo neuhodne jméno vypadává z kruhu a poslední dva hráči z kruhu si dávají pistolnický duel

- nebo nevypadávací forma - hráč, který uhodl jméno toho druhého střídá pistolníka uprostřed kruhu

- Koště (na jména)

- děti si stoupnou do kruhu kolem jednoho člověka uprostřed, který drží koště/smeták

- hráč uprostřed, který drží koště za násadu si vybere jednoho člověka z kruhu a vysloví nahlas jeho/její jméno a současně pouští násadu koštěte

- ten, jehož jméno bylo vysloveno musí pohotově koště spadnout, než spadne na zem a opět si vybere další jméno kamaráda...

Venku

- Pouštění draků - pokud umíte sestrojít vlastní létající nebo lze koupit levně v papírnictví
- Návštěva hřiště a klasické oblíbené hry - rybičky, rybičky, rybáři jedou; na schovávanou; na babu
- Bomba, láva, potopa - hra na ven, kde jsou ideálně stromy, lavičky či nějaké menší zídky. Jeden ze skupiny může říct buď bomba (ostatní si musí dřepnout, přikrčit se), potopa (ostatní se musí přemístit tak, aby se nedotýkali země - třeba vylézt na strom, na vyvýšený kámen) nebo láva (určené bezpečné záchytné

body - např. lavička) - poté počítá do 5 a kdo nestihne nebo splete signál, vymění se s tím, kdo říká.

- Přetahovaná s lanem - dvě skupiny (rozdělené silově rovnoměrně) se drží lana a vyhrává ta skupina, která přetáhne všechny ostatní hráče z druhého týmu přes dělící čáru. Pak lze obměnit týmy apod.
- Běhací pexeso - připravíme si pexesové kartičky (buď klasické pexeso, nebo kartičky - dospělá zvířata a jejich mláďata či jakkoli upravené). Vytvoříme dvě stanoviště, na kterých je vždy z každé dvojice jedna kartička obrázkem dole. Stanoviště jsou od sebe cca 50-100 metrů. Děti vybíhají ze startovní čáry všichni najednou a běží k prvnímu stanovišti, kde si každý vezme pouze 1 kartičku. S tou běží ke druhému stanovišti a hledají druhý pár/kartičku ke své první. Pakliže ji najdou, běží opět na start, tam odevzdají svou dvojici a mohou běžet druhé kolo (opět nejdřív první stanoviště a pak druhé). Hra je u konce, když jsou všechny kartičky posbírány ve dvojicích, vyhrává hráč s nejvíce dvojicemi.

→ Slovní okruhy

Stromy - jejich listy a plody (viz pracovní listy): žalud, bukvice, kaštan, šiška, jehněda, jehličí, ořechy, květy, větve, kmen, koruna, kořen atd. ⁹

- Zvířata a jejich hnízda a doupata: nora, hnízdo, veverka, jezevec, medvěd, ptáci, ježci
- Teplé a studené barvy - stromy se malují do teplých barev
- Svátky a tradice: dušičky, legenda, tradice, svatomartinská husa, atd.

⁹ Pracovní listy vyrobené pro děti v InBázi

Zima

Témata

Svátky a tradice

- Štědrý den - povídání s dětmi (nebo i s jejich rodiči při společném setkání) o tom, jak vypadají Vánoce v jednotlivých rodinách a zemích, co se jí, kdo nosí dárky, co děláme podobně?
- koledy - zpívání českých koled
- Výroba cukroví
- zkuste s dětmi vytvořit jednoduché nepečené cukroví (např. kokosové kuličky) nebo ozdobit perníčky. Je vhodné dopředu připravit recept, který si s dětmi přečtete, na surovinách si zopakujeme nebo naučíme slovní zásobu (mouka, cukr, rozinky apod.) a poté společně postupujeme podle receptu.

- Nový rok - “předsevzetí”, jaký chci, aby byl nový rok
- Tři králové - výroba královské koruny a/nebo dárku pro Ježíška, návštěva betléma v některém z kostelů
- Masopust - povídání o tradicích spojené s tímto svátkem a následná výroba masopustních masek z papíru nebo látek

Měsíce v roce

- Pohádka o dvanácti měsíčkách - vyprávění nebo čtení pohádky, tvoření loutek nebo malování jednotlivých měsíců (děti mohou hádat, podle jejich atributů)
- s jednoduchými loutkami (např. z klacíků/vařeček a látek) si děti mohou sehrát pohádku, nebo vymyslet, jak jinak by příběh o měsíčkách mohl vypadat

- Roční období - kresba/malba na velkou čtvrtku, kterou rozdělíme na čtyři části a úkolem je každou část vyplnit podle ročního období (barevně nebo obrázkem typickým pro dané období)
- Malba podle hudby - Vivaldi: Čtvero ročních dob - pokud možno bez mluvení, až

Počasí

- Povídání o tom, jaké máme rádi počasí - dobré pracovat s připravenými kartičkami a děti seznámit se slovní zásobou nebo s knížkami a encyklopediemi. Podle úrovně jazyka můžeme volit širší slovní zásoby. Poté každé dítě maluje nebo kreslí (např. akvarelovými pastelkami, které se dají rozmývat) svoje oblíbené počasí

- Meluzína - vyprávění nebo čtení legendy o Meluzíně, děti si také mohou vyzkoušet hučet jako meluzína - např. foukáním do lahve nebo pískáním. Poté kresba toho, jak si Meluzínu představují. Dobře se dá použít modrý inkoust a zmizík, případně rozfoukávání tuše nebo anilinových barev.

- Sněhová vánice - malba bílou temperou na barevný papír, případně s obtiskáváním bublinkové folie. Také

Hry

Uvnitř

- Malování za doprovodu hudby - vybereme různé skladby a písničky (veselejší, pomalejší) a děti bez mluvení malují na velké archy papíru to, co si při hudbě představují. Na závěr sdílíme, co jsme si představovali, zda se nám hudba zdála veselá, smutná..
- Hry - společenské deskové, karetní - výborná a u dětí velmi oblíbená je hra Dobble (vhodná i pro ty, co nemluví plyně česky), Dixit, Activity junior, Mikádo, Twister atd.
- Šifry - různé druhy šifer a jak je řešit¹⁰
- Stopy zvířat (poznáš, kterému zvířeti patří jaká stopa?) - práce s pracovními listy, knížkami nebo kartičkami

Venku

- Postavme si sněhuláka - v případě, že je sníh :)
- Krmení zvířátek před zimou - výroba lojových koulí nebo zdobení stromečku
- Bruslení na ledě
- Tříkrálový průvod a návštěva jesliček
- vyražte sami s dětmi, vystrojení jako Tři králové - s vlastnoručně vyrobenými korunami - křídou můžete psát na vchody domů K+M+B (vhodné dětem nejdříve povyprávět, co to znamená a proč se to píše)

¹⁰ Nápady můžete najít na internetu, nebo např.: Zápisník malého zálesáka (CHVAL, Zdeněk, Martina HONZŮ a Martina PROCHÁZKOVÁ. *Zápisník malého zálesáka*. Ilustroval Jan SMOLÍK, ilustroval Jiří PETRÁČEK. Praha: Fragment, 2017. ISBN 978-80-253-3197-2.)

- navštivte společně jesličky nebo živý betlém. Můžeme se děti ptát, co by přinesly jako dárek, případně si každý může malý dárek pro Ježíška vyrobit nebo nakreslit.

→ Slovní okruhy

- Roční období, měsíce v roce
- Různé typy počasí: déšť, sníh, meluzína, vánice, hrom, blesk, bouřka, slunečno, duha, kroupy, mraky, zataženo, přeháňka, hurikán
- Svátky a tradice: vánočka, cukroví, Štědrý den, betlém, jesličky, Nový rok, předsevzetí, masopustní koblihy, sváteční večeře, házení střevícem, krájení jablíček, pouštění lodiček, lití olova

Závěr

Tato krátká publikace nabízí stručný přehled nápadů a aktivit, které využíváme při práci s dětmi s OMJ během volnočasových aktivit v organizaci InBáze, z.s.. Naším cílem bylo seznámit čtenáře s charakteristikou naší práce a případně přinést inspiraci pro přímou práci s dětmi. Uvádíme zde ty zásady, cíle a aktivity, které se dlouhodobě osvědčily v přímé práci.

Odkazy a doporučená literatura

Internetové zdroje:

www.hranostaj.cz

<https://cz.pinterest.com/>

<http://www.napadyproanicku.cz>

<https://pojgteven.geis.cz/cz>

<https://ucimesevenku.cz/>

<http://www.odyssea.cz/>

<https://www.inkluzivniskola.cz/>

Literatura:

MARÁKOVÁ, Ivana. *Pranostiky a hry na celý rok*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-164-6.

PIKE, Graham. *Globální výchova*. Praha: Grada, 1994. ISBN 80-85623-98-6.

SLAVÍKOVÁ, Vladimíra. *Výtvarné čarování. Artefiletika pro předškoláky a mladší školáky*. Úvaly: Albra, 2010. ISBN 978-80-7361-079-1.

TONUCCI, Francesco. *Vyučovat nebo naučit?*. Přeložil Stanislav ŠTECH. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1991. Informační bulletiny.

Josef Valenta: *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi.*

https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/osv_a_její_cesty_k_žákovi_0.pdf

Přílohy:

MŮJ JARNÍ DENÍK

jméno: _____

1. najít brouka nebo jiný hmyz a pozorovat, kam jde.
2. objevit letícího motýla. jakou měl barvu?

3. malovat přírodními barvami

4. pohladit si zvíře

5. najít si svůj kámen, ozdobit si ho

6. poslouchat ptáky v lese nebo u řeky

7. házet žabky do vody. kolik udělaly skoků?

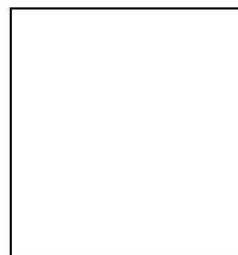
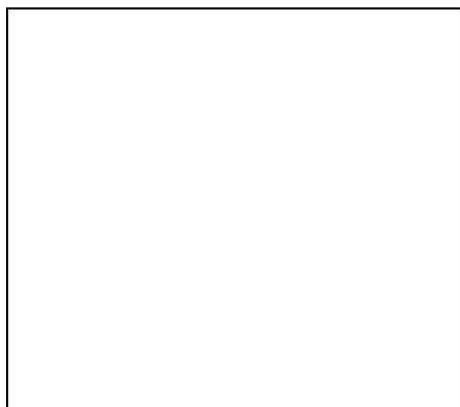
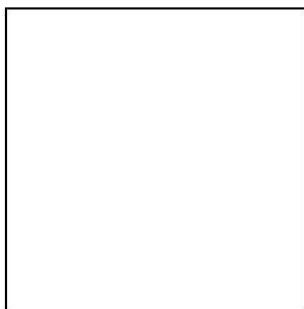
8. najít si svůj strom a zjistit, jak se jmenuje

9. najít rostlinu od každé barvy

--	--	--	--	--	--	--

10. spočítat co nejvíce zvířat. jaké je nejzajímavější? namalovat 😊

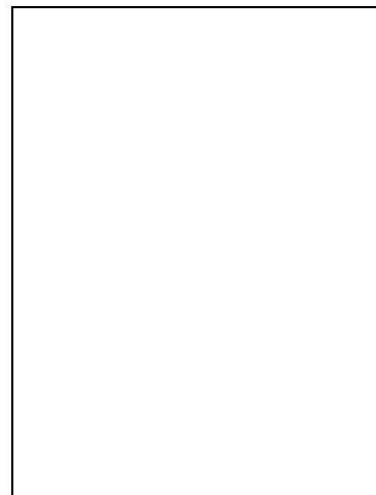
11. pozorovat louku nebo listy pod lupou. jak to vypadá?

12. postavit si doupě / hnízdo

13. lehnout si do trávy a pozorovat mraky. co ti připomínají?

14. co se ti nejvíc líbilo? 😊

2. Metodický materiál

Práce s dětmi (5-11 let) v rámci multikulturních akcí na MŠ

Na podzim roku 2018 InBáze realizovala několik multikulturních programů na spolupracujících MŠ, na jejichž základě vznikl následující metodický materiál.

1. Hanojské věže

Matematický hlavolam pro děti zhruba od 5. třídy. Trénuje logické myšlení, vizuálně-prostorovou orientaci, koncentraci a paměť. Hrací komponenty se skládají ze 3 tyčí a 4 (nejjednodušší) a více kotoučů, které se přesunují. Varianty hry se dají ztížit pro starší žáky nejen přidáním kotoučů, ale i určením místa, na které musí věž přesunout, rozložením věže na začátku hry, nebo dáním podmínky použití co nejmenšího počtu tahů.

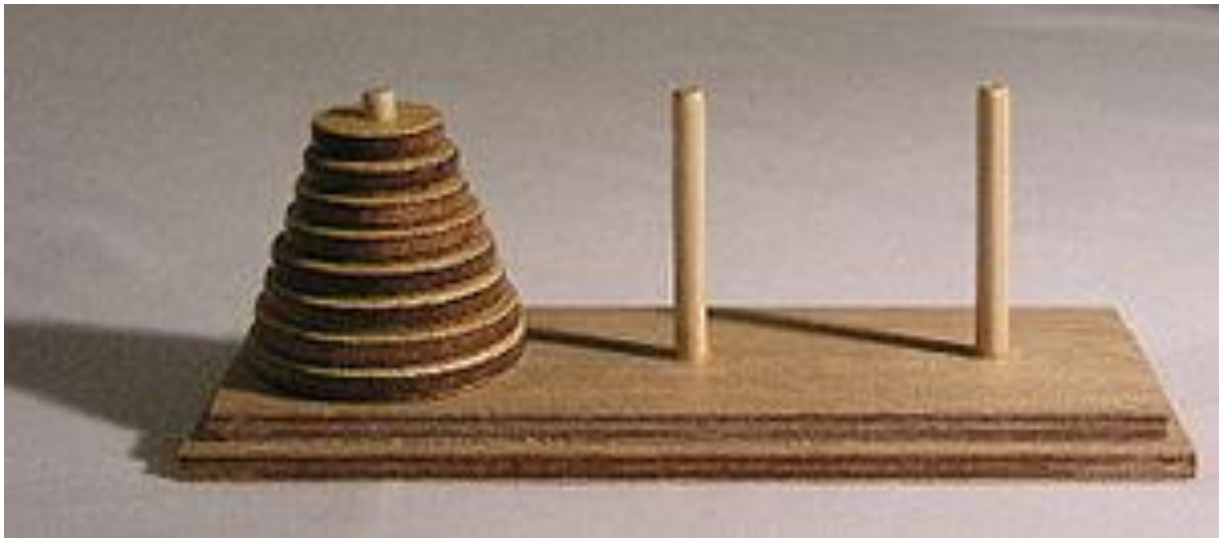
Na začátku jsou na jedné tyči seřazeny všechny kotouče do věže. Cílem hry je přesunout věž na jinou tyč. Každý tah přesouvá pouze jeden kotouč. Odkládání kotoučů na sebe je možné pouze podle velikosti, menší kotouč nesmí být nikdy pod větším.

Pro jednodušší sestavení hry doporučuji vystříhat ze čtvrtky kotouče a pokládat je na 3 vyznačená místa na papíře.

Jednoduché řešení: Střídavě se přesunuje nejmenší kotouč a jiný kotouč než nejmenší. Přesune-li se nejmenší kotouč, pak se vždy přesune o jednu věž dál ve stále stejném směru, a to doprava při celkovém sudém počtu kotoučů a doleva při lichém (předpokládáme, že věže stojí v řadě vedle sebe, počáteční je nejvíce vlevo a cílová nejvíce vpravo). Je-li již nejmenší kotouč na poslední věži v tomto směru, přesune se na věž na protějším konci. Má-li být přesunut jiný kotouč než nejmenší, je to možné provést vždy jen jediným způsobem. Tímto způsobem lze hlavolam vyřešit na nejmenší možný počet tahů.

Zdroj řešení a dalších informací:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Hanojsk%C3%A9_v%C4%9B%C5%BE

verze s 8 kotouči

2. Lingvistický koutek – Jak dělají zvířata v různých jazycích?

Určeno pro děti od úrovně mateřské školky.

Lingvistická hra, zapojující audio-vizuální kortex a představivost.

Hrací komponenty: slova lze napsat na papír, nicméně pokud děti neumí číst, je jednodušší hru hrát jako slovní hru.

Princip: Učitel/ka vybere několik citoslovcí a řekne je dětem nahlas, popř. napíše na papír. Též dá dětem k dispozici skupinu jazyků, ze kterých vybíral/a. Děti poté hádají, z jakého jazyka dané citoslovce pochází.

<ul style="list-style-type: none"> • Pes<ul style="list-style-type: none"> ○ Haf (čeština) ○ Woof (angličtina) ○ Gav (ruština) ○ Waouh (francouzština) ○ Guau (španělština) ○ Blaf (nizozemština) ○ Wan (japonština) ○ Voff (islandština) ○ Ham (rumunština) ○ Bau (italština) ○ Wong (kantonská čínština) ○ Hev (turečtina) ○ Haap (perština) ○ Mang (korejština) ○ Guk (indonéština) • Kočka<ul style="list-style-type: none"> ○ Mjau (švédština) ○ Mjau (ruština) ○ Meow (angličtina) ○ Miau (španělština) ○ Meo (vietnamština) ○ Miaou (francouzština) ○ Miao (italština) ○ Jaong (korejština) ○ Njan (japonština) ○ Näu (estonština) • Prase<ul style="list-style-type: none"> ○ Oink (angličtina)	<ul style="list-style-type: none"> • Kůň<ul style="list-style-type: none"> ○ Neigh (angličtina) ○ Vrinsk (dánština) ○ Hihiiin (japonština) ○ Gnägg (švédština) ○ I-go-go (ruština) ○ I-haaa (polština) ○ Nyiihaha (maďarština) • Myš<ul style="list-style-type: none"> ○ Squeak (angličtina) ○ Piep (nizozemština) ○ Pip-pip (švédština) ○ Pi-pi (ruština) ○ Squitt (italština) ○ Zi (mandarínská čínština) ○ Čuu (japonština) ○ Džik-džik (korejština) ○ Cín (maďarština) • Včela<ul style="list-style-type: none"> ○ Bún (japonština) ○ Bzzz (angličtina) ○ Zzzz (ruština) ○ Sum (němčina) ○ Vzss (turečtina) ○ Bűng (korejština) • Kokrhání kohouta<ul style="list-style-type: none"> ○ Cock-a-doodle-doo (angličtina)
---	--

- Hunk (albánština)
- Buu (japonština)
- Grunz (němčina)
- Knor (nizozemština)
- Nöff (švédština)
- Gŭl-gŭl (korejština)
- Chrju-chrju (ruština)

- Kachna

- Quack (angličtina)
- Rap (dánština)
- Mac (rumunština)
- Háp (maďarština)
- Vak (turečtina)
- Coin (francouzština)
- Prääks (estonština)
- Krja-krja (ruština)

- Ku-ka-re-ku (ruština)
- Kikiriki (španělština)
- Cocorico (francouzština)
- Ko-ki-oh (korejština)
- Kok-i-kok-ko (japonština)

- Žába

- Cra cra (italština)
- Ribbit (angličtina)
- Kwaak (němčina)
- Kva-kva (ruština)
- Vrak (turečtina)
- Ge-gol (korejština)
- Kum kum (polština)
- Op op (thajština)
- Brekeke (maďarština)
- Kerokero (japonština)

- Ptáci

- Tweet (angličtina)
- Cui-cui (francouzština)
- Čun-čun (japonština)
- Pip-pip (švédština)
- Tsiou tsiou (řečtina)

3. Lingvistický koutek – seznámení s čínskými znaky

1. Vybarvování znaků

Dětem se vysvětlí, že ne všude ve světě se píše písmeny, jako je tomu u nás. Například v Číně mají znaky, které v některých případech můžou vypadat i jako to, co znamenají.

Děti dostanou šablony dvou znaků – déšť a krása. Přiloží si je na bílý papír a vodovkami si je vybarví. Děti mohou využívat barvy, které jim daný význam asociuje – déšť může být modrý, šedivý, krása naopak může mít zářivé a jasné barvy, jako je červená či žlutá.

Materiály: viz Příloha 1 a Příloha 2

2. Uhádnete význam znaků podle toho, jak vypadají?

Jak už jsme si řekli, některé znaky vypadají jako to, co znamenají. Dokážete je správně přiřadit?

1.   2.   3.   4.

森   伞   串   山

Materiály: viz Příloha 3.

Správné odpovědi:

1 – les

2 – deštník

3 – špíz

4 – hory

3. Doslovné překlady

Uhádli byste, co v čínštině znamenají tyto doslovné překlady?

Dětem říkáme jednotlivé výrazy, ony hledají na stole obrázek, který by to mohl být, když ho najdou, plácnou na něj.

1. elektrický mozek

2. kovbojské kalhoty

3. ohnivé vozidlo

4. dlouhokrký jelen

5. myš na borovici

Těžší varianta – děti pracují bez obrázků, zkusí uhádnout samy, co by to mohlo znamenat.

Materiály: viz Příloha 4

Správné odpovědi:

1. počítač

2. džíny

3. vlak

4. žirafa

5. veverka

4. Počítáme!

V Číně se při počítání na prstech používá jenom jedna ruka! Jak tedy dokážou napočítat do deseti?

Dětem ukazujeme, jak se počítá, můžeme jim při tom pomáhat podobnostmi – například 6 se ukazuje trochu jako telefon, 7 vypadá, jako když solíme, 8 může být pistolka.

Materiály: viz Příloha 5.

5. Nejtěžší znak

Tohle je úplně nejtěžší znak, který v čínštině existuje. Poznali byste, z kolika čar je udělaný?

Materiály: viz Příloha 6

odpověď: 58

6. Naučte se pozdravit jako v Číně!

Jak se v Číně zdraví? Naučte se, jak říct Ahoj!

Naučíme děti pozdrav [níchǎo]. Děti pak chodí po třídě a podávají si ruce a říkají při tom tento pozdrav.

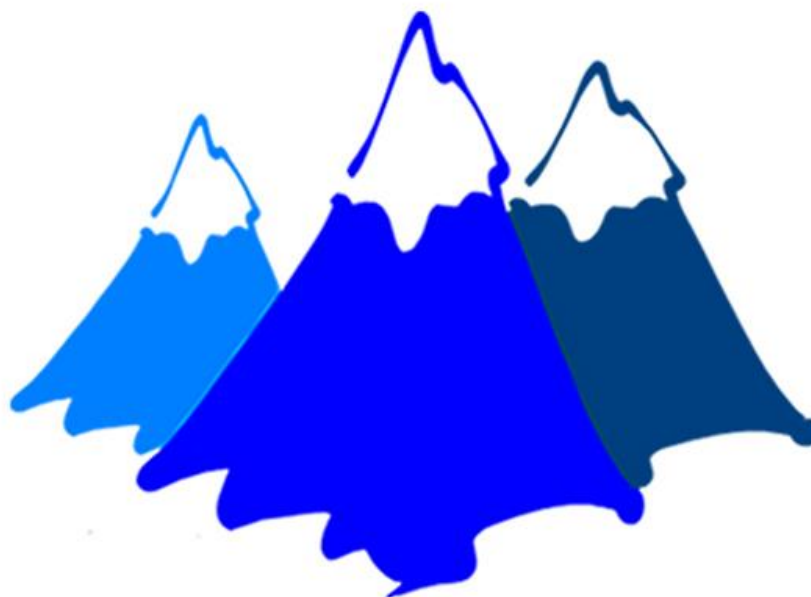
Příloha 1. Dešť

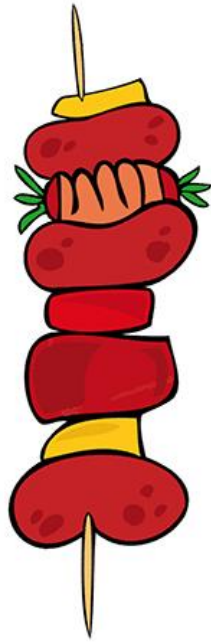

美

beauty

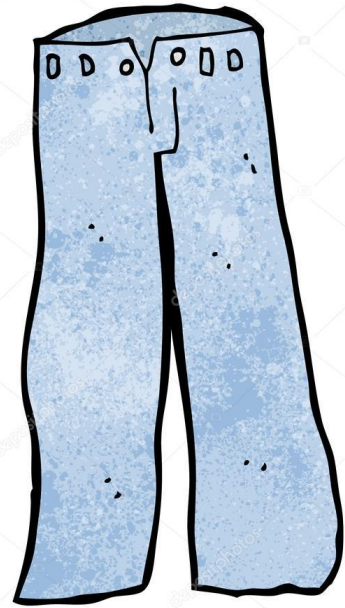
Příloha 3.

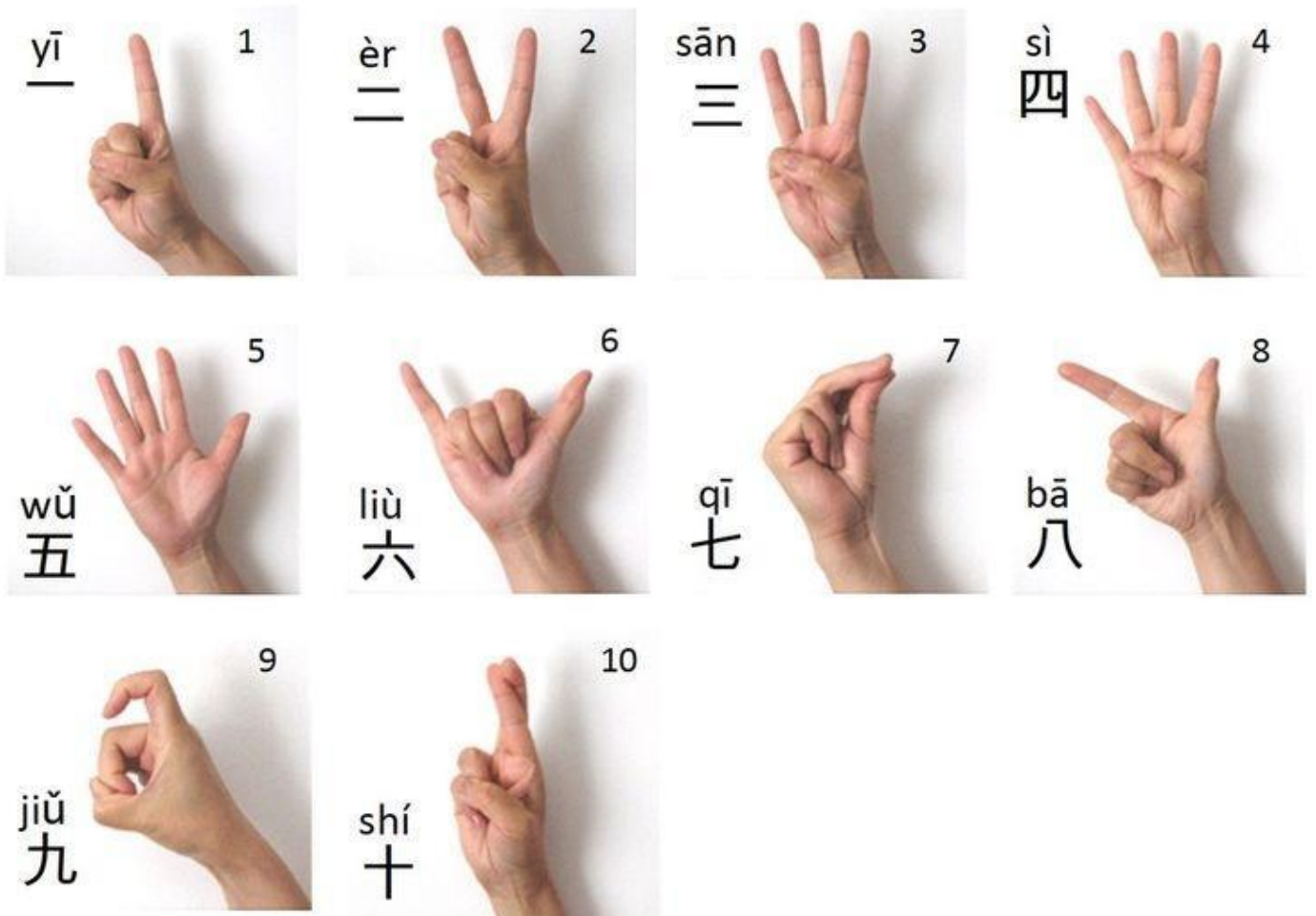

Příloha 4.

Příloha 5.

Příloha 6.

Během přípravy k multikulturním akcím jsme se zaměřili na hledání pohybových aktivit, které by byly srozumitelné a známé dětem a rodičům bez ohledu na jejich znalost češtiny nebo zemi původu. Zvolili jsme si několik venkovních her, které se s drobnými úpravami hrály nebo dosud hrají děti po celém světě.

Guma

Skákání gumy aneb skákací školka přes gumu

Co budete potřebovat:

2,5 m dlouhou skákací gumu, nejlépe širokou, se spojenými konci a nejméně 3 hráče. Pokud by byl počet hráčů menší, postačí jeden konec skákací gumy navléct na např. tyč u lavičky a můžete začít skákat i ve dvou.

Existuje více druhů školek. Vycházeli jsme z materiálů pro předškolní děti.

Používali jsme se 4 základní skoky. Pro 3-4 leté děti může být i jednodušší varianta.

Pokud naopak je návod pro děti moc lehký, tak přidejte těžší prvky.

Obvykle se do hry rádi zapojí i rodiče, někteří předvádí své oblíbené skoky z dětství.

Ve Vietnamu se neskáče přes gumu, ale přes 2 natažené bambusové hole. Můžete to zkusit také 😊

Jak se hraje?

Dva hráči si navléknou skákací gumu na nohy a mírně je roztáhnou na vzdálenost cca 30 – 40 cm. Třetí hráč skáče školku.

1. série skoků – začínáme tím nejjednodušším. Hráč stojí čelem ke skákačí gumě.

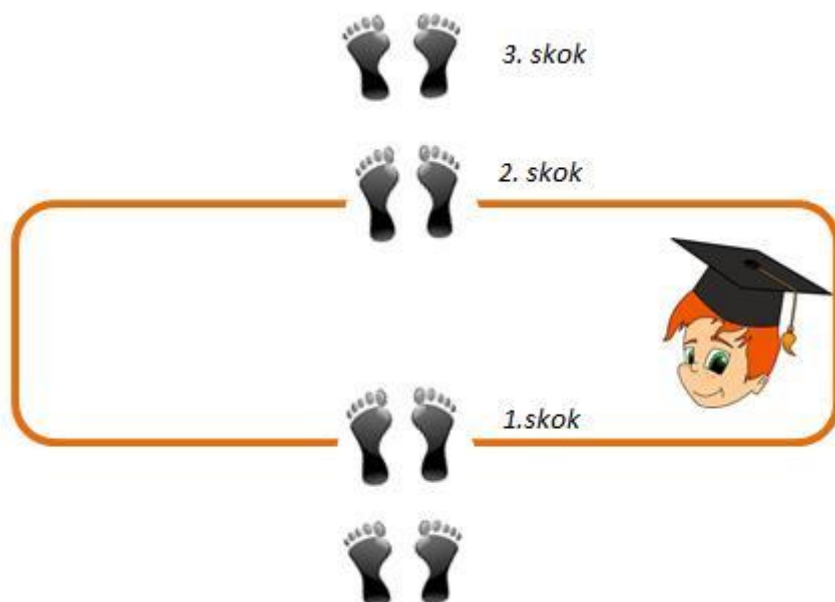
- Hráč skočí snožmo dovnitř ramen gummy . Stále je čelem ke gumě.
- Skokem snožmo přeskočí druhé rameno gummy a ocitne se na druhé straně

2. série skoků – hráč stojí bokem ke gumě, vedle ramen gummy.

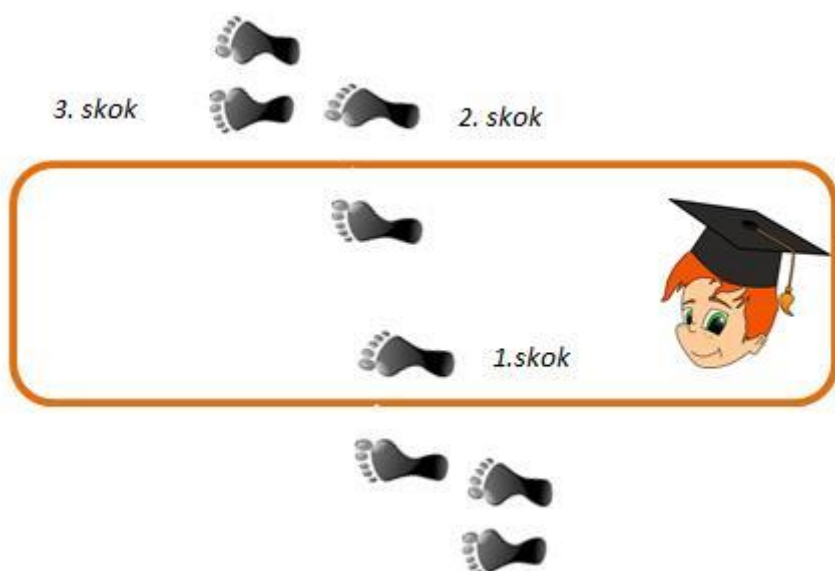
- Skok snožmo dovnitř gummy.

- Skok snožmo tak, aby hráč skončil rozkročený nad gumou.
- Skokem snožmo dovnitř gumy.
- Skokem snožmo mimo ramena gumy – do základního postavení.

3. série skoků – hráč stojí vedle ramen gumy, čelem ke gumě.

- Hráč skočí na bližší rameno gumy a stojí na něm.
- Hráč přeskočí na druhé rameno gumy a stojí na něm.
- Skokem snožmo hráč přeskočí mimo ramena gumy – na druhou stranu.

4. série skoků – hráč stojí vedle ramen gumy, bokem ke gumě.

- Hráč skočí tak, že zůstane rozkročený nad bližším ramenem gumy. (jedna noha je mezi rameny)
- Skočí tak, že zůstane rozkročený nad vzdálenějším ramenem. (jedna noha je vně ramen a druhá mezi rameny)
- Poskokem vyskočí mezi ramena gumy – na druhou stranu než je základní postavení.

Předškoláci provádí tyto 4 série skoků postupně ve třech stupních obtížnosti:

Jedničky: Guma je ve výšce kotníků.

Dvojky: Guma je v půli lýtek.

Trojky: Guma je na úrovni kolen.

Skoky se provádějí snožmo, ale u mladších dětí či při vyšších stupních obtížnosti tolerujeme i skok jednou nohou napřed.

Kuličky

Kuličky jsou jednoduchá hra, ve které se ve venkovním prostředí hráči snaží dostat cvrnkáním malé kuličky (obvykle skleněné či hliněné, cca 16 mm v průměru) do důlku vyhloubeného v zemi. Her s kuličkami je velké množství.

Co budete potřebovat:

Různobarevné skleněné kuličky, upravený povrch s vyhloubeným důlkem.

V případě, že nelze udělat důlek, lze házet kuličky do kyblíku.

Základní soutěžní pravidla:

- Proti sobě hrají vždy dva či více hráčů. Své kuličky mají dostatečně barevně odlišeny. Zároveň by měli pamatovat na to, že ne všechny kuličky

budou na každém povrchu dobře viditelné. Cílem je dostat všechny své kuličky do důlku jako první.

- Oba soupeři mají na začátku 10 kuliček. Nejprve je hází ze 7,5 metrů od důlku a snaží se zasáhnout důlek. Zápas se hrává na více vítězných her.
- Nejdříve se vybírá, kdo bude ve cvrnkání začínat. Započne se takzvaným "rozhozem", kdy každý z hráčů vyhodí k důlku jednu kuličku - ten, který má svou kuličku blíže, rozhoduje o tom, zda bude cvrknat první nebo v jiném pořadí, ve kterém chce cvrknat.
- První hráč si stoupne na čáru hodu a vyhodí všechny své kuličky k důlku, který se snaží zasáhnout. Může kuličky házet postupně nebo najednou, jak sám chce. Poté hází druhý hráč.
- Pak dojde na samotné cvrnkání. Hráč cvrnká jedním prstem - jedno kterým. Cvrnká se vždy jen do jedné **vlastní** kuličky. Ta pak může zasáhnout libovolný počet dalších kuliček - i soupeřových. Hráči se **vždy** po jednom *cvrnku* střídají.
- Vyhrává ten, kdo první docvrnká všechny své kuličky do důlku.

Aktivita: Co jíme a proč

Pro přípravu této aktivity jsme se nechali inspirovat didaktickou hrou: Co jíme a proč. V zajímavé formě děti rozšíří znalosti o zvycích a tradičních jídlech v různých zemích.

Hra obsahuje několik hracích desek podle různých druhů potravin - bylinky, oříšky, zdravé jídlo atd. Na každé hrací desce je několik obrázků (8). Shodné obrázky se nacházejí i na jednotlivých samostatných kartičkách. Dítě si vybere samostatnou kartičku, najde na hrací desce obrázek, který s kartičkou souvisí, obrázek tam umístí a potom následuje rozhovor.

Kartičky se dá připravit i z pexesa. Nebo použít vytištěné obrázky z internetu apod. Ty obrázky mohou být buď naprosto shodné, nebo shodné tematicky (miska s oříšky a obrázek vlašského ořechu...).

Vyprávíme dětem příběh o Elišce a Ondrovi, kteří cestovali po světě a zjišťovali, co lidé v různých zemích jedí a proč.

Pro děti předškolního věku jsme vybrali neutrální otázky o rozmanitosti chutí a vůní ve světě. Některé otázky jsme doplnili aktivitami, zapojujícími různé smysly dětí.

Hra probíhá zároveň u několika stolků. U každého pracují 3-4 děti. Na stole leží velká hrací karta s obrázky několika druhů jídel – různé bylinky, oříšky, luštěniny nebo typická jídla. Máme připravené i ukázky (různé druhy oříšků, čerstvé bylinky apod.) Samostatné kartičky mohou přikrývat pouze ty otázky, se kterými chceme pracovat. Každé dítě si vezme jednu kartičku. Řekne, jaké jídlo je na obrázku, povídáme si o tom, jak se jídlo jmenuje, kde se takové jídlo jí nebo jak se používá (např. bylinky na dochucení jídla, na přípravu léčivých čajů apod.). Můžeme se dětí zeptat, zda znají chuť příslušného jídla, zda ho už někdy jedly apod. Po skončení práce u jednoho stolku přechází skupinka dětí k dalšímu.

Uvedeme příklady otázek ze hry, které jsme rozšířili o poznávací aktivity.

1. Eliška s Ondrou během své cesty přišli do bylinkové zahrádky. Znáš bylinky, které tam viděli?

Bazalka, oregano, majoránka, rozmarýn, petržel, máta.

Lektor vytáhne předem připravenou krabičku s bylinkami. Bylinky mohou být uříznuté, v květináčích nebo sušené. Děti baví roztírat v prstech listy, přivonět si k nim se zavřenýma očima. Dovoluje-li čas, můžeme si povídat s dětmi, na co se používají tyto bylinky, co lze přidat do polévky, do salátu a z čeho uvařit čaj. Děti rády vypráví o vlastních zkušenostech s pěstováním bylinek nebo přípravou.

2. Eliška s Ondrou nakoupili mamince při svém putování čerstvé koření. Poznáš je?

Bobkový list, vanilkový lusk (je v porovnání s ostatními bylinkami drahý, a možná proto se ukazuje, že málokdo z dětí měl možnost doma osahat si vanilkový lusk nebo rozmačkat semínka), hřebíček, zázvor, muškátový oříšek (celý a rozpůlený), skořice.

Koření a bylinky se dětem k ochutnání nenabízejí z důvodu možné alergie. Důležité je mít po ruce vlhčené ubrousky nebo mít možnost po zkoumání umýt si ruce. Opět je možné hovořit s dětmi o tom, kde se jaké koření používá, zda je používá jejich maminka apod.

3. Eliška má ráda všechny tyto ořechy. Poznáš je?

Kokosový ořech, mandle, arašídy, lískové, vlašské, kešu, piniové, pistáciové ořechy.

Můžeme připravit jen některé (ve skořápce a rozpůlené).

4. V různých zemích světa se v různé míře vaří luštěniny. Víš, co patří mezi luštěniny?

Hrách, zelené fazolky, čočka, boby, cizrna, sója.

Protože luštěniny není možné ani ochutnat, ani je zkoumat z hlediska vůně, využijeme je pro zkoušku zručnosti. Po prozkoumání obrázků děti mají ulovit kleštičkami luštěniny. K lovení lze použít různé druhy kleštiček, případně i čajové lžičky.

Z ulovených luštěnin děti mohou poskládat obličej nebo jiné obrázky.

Doporučená literatura

TILIPMAN, A.M. *Zubaka: igry so slovami*. Moskva: Bako, 2015. ISBN 978-5-408-02250-2.

Odkazy

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kuli%C4%8Dky>

<https://www.4bambini.cz/>